

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywy 2000/60/WE i 2008/105/WE w odniesieniu do substancji priorytetowych w dziedzinie polityki wodnej

COM(2011) 876 wersja ostateczna – 2011/0429 (COD)

(2012/C 229/22)

Sprawozdawca: **An LE NOUAIL MARLIÈRE**

Rada, w dniu 14 lutego 2012 r., oraz Parlament Europejski, w dniu 22 lutego 2012 r., postanowiły, zgodnie z art. 192 ust. 1 TFUE, zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywy 2000/60/WE i 2008/105/WE w odniesieniu do substancji priorytetowych w dziedzinie polityki wodnej

COM(2011) 876 final – 2011/0429 (COD).

Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 11 maja 2012 r.

Na 481. sesji plenarnej w dniach 23–24 maja 2012 r. (posiedzenie z 23 maja) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 135 do 15 – 14 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 EKES przyjmuje z zadowoleniem obecny projekt dyrektywy, gdyż rozszerza on wykaz substancji priorytetowych i wykaz niebezpiecznych substancji priorytetowych, uwzględniając najbardziej kompletny z wariantów proponowanych w analizie skutków ⁽¹⁾.

1.2 EKES popiera nowy mechanizm, który Komisja zaproponowała w celu zapewnienia sobie ukierunkowanych, wysokiej jakości informacji z monitorowania dotyczących stężenia substancji w środowisku wodnym, w którym to mechanizmie kładzie się nacisk na nowe substancje zanieczyszczające i substancje, w przypadku których dostępne dane z monitorowania są niedostatecznej jakości, by mogły służyć do celów oceny ryzyka. EKES jest zdania, że nowy mechanizm powinien ułatwiać gromadzenie tego rodzaju danych we wszystkich dorzeczach UE i umożliwiać utrzymanie kosztów monitorowania na rozsądnym poziomie.

1.3 Niemniej jednak EKES zaleca, aby omawiany projekt uzupełniono także, choćby na zasadzie próby, o szczegółowe analizy dotyczące kwestii jak dotąd słabo poznanych, a mianowicie:

- i. nanocząstek, zwłaszcza zaś ich interakcji z substancjami priorytetowymi, zważywszy że kwestia ta budzi coraz więcej wątpliwości, wyrażanych także przez Europejską Agencję Ochrony Środowiska ⁽²⁾;
- ii. oddziaływania związków chemicznych substancji obecnych w wodach śródlądowych, zważywszy że związki te mogą

znacząco wpływać na środowisko wodne już przy bardzo niskich stężeniach substancji chemicznych.

1.4 EKES sugeruje, by z myślą o skutecznym wdrożeniu dyrektywy ramowej w sprawie wody omawiany projekt dyrektywy rozsądnie uzupełniono o przykłady sprawdzonych rozwiązań w zakresie gospodarowania wodami w dorzeczu.

1.5 EKES jest zdania, że ołów i nikiel, jako substancje trwałe i wykazujące zdolność do bioakumulacji, należałoby zaklasyfikować jako niebezpieczne substancje priorytetowe, przewidując też cel dotyczący wyeliminowania zrzutów w perspektywie 20 lat, nawet jeśli szacunkowe koszty związane z tym procesem eliminacji okażą się wysokie.

1.6 EKES uważa, że poparcie społeczne i udział społeczeństwa stanowią warunek wstępny do tego, by chronić zasoby wodne, identyfikować problemy oraz środki najodpowiedniejsze do ich rozwiązania, a także określić koszty tych środków. Bez poparcia społecznego środki prawne nie odniosą skutku. Społeczeństwo obywatelskie ma do odegrania kluczową rolę we wdrażaniu odpowiedniej dyrektywy ramowej w sprawie wody; jego istotna funkcja polega także na pomaganiu rządowi w znalezieniu równowagi między aspektami społecznymi, środowiskowymi i gospodarczymi, które powinny zostać wzięte pod uwagę ⁽³⁾.

1.7 EKES podkreśla, że konieczne jest, aby zapewnić dobry stan ekologiczny i chemiczny zasobów wodnych, chronić zdrowie ludzkie, zaopatrzenie w wodę, oraz naturalne ekosystemy i różnorodność biologiczną ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ SEC(2011) 1547 final.

⁽²⁾ Europejska Agencja Ochrony Środowiska, sprawozdanie techniczne EEA nr 8/2011, pt. „Hazardous substances in Europe's fresh and marine waters, an overview” (Substancje niebezpieczne w wodach słodkich i morskich w Europie – przegląd).

⁽³⁾ Dz.U. C 224 z 30.8.2008, s. 67 i Dz.U. C 97 z 28.4.2007, s. 3.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 248 z 25.8.2011, s. 1.

1.8 EKES zauważa, że nowa dyrektywa powinna uprościć i zrationalizować obowiązki państw członkowskich w zakresie sprawozdawczości.

2. Wstęp

2.1 Omawiany projekt dyrektywy ma na celu zmianę dyrektyw 2000/60/WE i 2008/105/WE w odniesieniu do substancji priorytetowych w dziedzinie polityki wodnej (poza środowiskiem morskim), zgodnie z tym, co przewiduje dyrektywa ramowa w sprawie wody:

- i. Poddawanie przeglądowi wykazu substancji priorytetowych przynajmniej raz na cztery lata, wskazywanie – w stosownych przypadkach – nowych substancji priorytetowych lub nowych niebezpiecznych substancji priorytetowych.
- ii. Określanie – w zależności od uzyskiwanych najświeższych danych – nowych środowiskowych norm jakości dla wód powierzchniowych, wód podziemnych, osadów lub fauny i flory.

2.2 Obecny przegląd został przeprowadzony z pomocą grupy roboczej i za pośrednictwem szeroko zakrojonych konsultacji z ekspertami reprezentującymi Komisję Europejską, państwa członkowskie, zainteresowane strony (związki zawodowe i organizacje pozarządowe) oraz Komitet Naukowy ds. Zagrożeń dla Zdrowia i Środowiska (SCHER).

2.3 W rezultacie tych prac oraz wykonanej specjalnie analizy skutków (SEC(2011) 1547 final), w obecnym projekcie dyrektywy rozszerzono wykaz substancji priorytetowych z 33 do 48, uwzględniając najbardziej kompletny z wariantów proponowanych w analizie skutków.

2.4 Celem projektu dyrektywy jest osiągnięcie dobrego stanu chemicznego wód śródlądowych, tj. zgodnego z określonymi w załączniku do projektu środowiskowymi normami jakości, poprzez:

- i. ograniczenie substancji priorytetowych;
- ii. wyeliminowanie zrzutów niebezpiecznych substancji priorytetowych w perspektywie 20 lat, licząc od momentu przyjęcia omawianej dyrektywy pochodnej.

3. Uwagi ogólne

3.1 EKES jest głęboko przekonany, że woda to nie tylko produkt konsumpcyjny, lecz także cenny zasób naturalny, niezbędny dla przyszłych i obecnych pokoleń. Z tego względu oraz z uwagi na to, że wiele substancji powodujących zanieczyszczenie jest wykorzystywanych w całej UE, właściwe jest ustanowienie dla nich zharmonizowanych środowiskowych norm jakości na poziomie UE.

3.2 Substancje trwałe, wykazujące zdolność do bioakumulacji i toksyczne stwarzają szczególny problem ze względu na ich wszechobecność, zdolność do przemieszczania się na dalekie odległości, ich wszechobecność w środowisku naturalnym i trwałość. Substancje te są zasadniczo zaklasyfikowane

jako niebezpieczne substancje priorytetowe. Ponieważ ich obecność może przesłonić poprawę jakości wody osiągniętą w odniesieniu do innych substancji, zezwala się państwom członkowskim na odrębne przedstawienie ich oddziaływania na stan chemiczny wody.

3.3 Wdrożenie dyrektywy opiera się na planach gospodarowania wodami w dorzeczu, a tym samym spoczywa na państwach członkowskich. W tym kontekście, choć Komisja wymienia wzorcowe przypadki i wskazuje na ogólną poprawę w zakresie przekazywania informacji oraz monitorowania, wydaje się także, że nie wszystkie państwa członkowskie osiągnęły ten sam poziom⁽⁵⁾. Z tego punktu widzenia wydaje się zatem, że skuteczność dyrektywy można jeszcze zwiększyć.

4. Uwagi szczegółowe

4.1 Komisja Europejska opiera omawiane ramy prawne bardziej na pojęciu stopnia niebezpieczeństwa niż na pojęciu ryzyka; tym samym projekt dyrektywy obejmuje substancje z wartościami dopuszczalnymi dla określonych stężeń, lecz nie uwzględnia ryzyka interakcji między substancjami występującymi w środowisku wodnym, nawet jeśli ich stężenie jest bardzo małe.

- i. Takie ryzyko interakcji może dotyczyć mieszanin chemicznych oraz nanocząsteczek.
- ii. Zjawiska te są jeszcze słabo znane z naukowego punktu widzenia, lecz nasuwają się silne podejrzenia o toksyczność, na tyle silne, że Europejska Agencja Ochrony Środowiska dała im wyraz w niedawnym sprawozdaniu⁽⁶⁾.
- iii. O ile trudno byłoby ustanawiać przepisy w odniesieniu do kwestii jak dotąd słabo poznanych, o tyle wydaje się rzeczą niezbędną dla przyszłości ekosystemów wodnych, by dyrektywa europejska w sprawie substancji priorytetowych w dziedzinie wody już teraz przygotowała państwa członkowskie do uwzględnienia tych zjawisk.

4.2 Nikiel i ołów zostały włączone do wykazu substancji priorytetowych, lecz nie zostały uwzględnione w wykazie niebezpiecznych substancji priorytetowych.

- i. Tymczasem są to substancje trwałe (ponadto zwłaszcza nikiel cechuje też wszechobecność) i wykazujące zdolność do bioakumulacji, co uzasadnia ich włączenie do tego wykazu, zgodnie z definicją niebezpiecznych substancji priorytetowych Komisji Europejskiej.
- ii. W rozporządzeniu REACH uznano je za substancje wzbudzające szczególnie duże obawy, wymagające zezwolenia, ponieważ mogą być rakotwórcze, działać toksycznie na rozrodczość (CMR 1 i 2) i/lub mogą być trwałe, wykazywać zdolność do bioakumulacji.

⁽⁵⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady „W sprawie zrównoważonej gospodarki wodnej na terenie Unii Europejskiej”, COM(2007) 128 final; sprawozdanie Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady, COM(2009) 156 final.

⁽⁶⁾ Sprawozdanie techniczne EEA nr 8/2011.

- iii. Zasada spójności z definicją niebezpiecznych substancji priorytetowych i z rozporządzeniem REACH wymagałaby, by substancje te zaklasyfikowano jako niebezpieczne substancje priorytetowe, przewidując również cel dotyczący wyeliminowania zrzutów w perspektywie dwudziestu lat.

Bruksela, 23 maja 2012 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Staffan NILSSON
